

Περίληψη - Summary

Αναστάσιος Πολύχρονος: «Οι αρετές του οπλίτη και η ηθική του πολέμου (7ος - 4ος αι. π.Χ.)»

Η παρουσία της φάλαγγας συμπίπτει με την άνοδο της μεσαιας τάξης των αγροτών και την κατάργηση του πολεμικού μονοπωλίου από την αριστοκρατική ελίτ στις αρχές του 7^{ου} αι.. Ο εξοπλισμός του οπλίτη, όχι συνώνυμος με τη φάλαγγα, εξυπηρετεί το συγκεκριμένο τύπο μάχης που κλήθηκε να διεξάγει ο σχηματισμός της φάλαγγας και δεν επέφερε ξαφνικά μια επανάσταση σε τακτικό επίπεδο.

Αρχικά ο τρόπος πολέμου των Ελλήνων ήταν καθαρά εδαφικός. Οι αντίπαλες δυνάμεις συναντιούνταν σε επίπεδο έδαφος και δεν υπήρχε δυνατότητα για επιτυχημένους ελιγμούς καθώς η φάλαγγα ήταν δυσκίνητη. Την ουσιαστική αλλαγή στην τακτική κατά την οπλιτική μάχη έφερε η επινόηση της λοξής φάλαγγας, με την οποία έχουμε τη γέννηση της τακτικής.

Η πιο σημαντική υποχρέωση του οπλίτη ήταν να παραμείνει στη θέση του. Η πειθαρχημένη αλληλεγγύη της κοινότητας εκφραζόταν μέσα από τους στρατιωτικούς νόμους. Παρ' όλους τους ηθικούς όσο και τους πρακτικούς περιορισμούς που οδηγούσαν τους οπλίτες σε μια συγκεκριμένη συμπεριφορά στο πεδίο της μάχης δεν μπορεί κανείς να τους στερήσει τις αρετές που αυτοί επεδείκνυαν κάθε φορά που έρχονταν αντιμέτωποι με τον αντίπαλο. Η πειθαρχία, η ανδρεία, η φιλοπατρία, το θάρρος αποτέλεσαν και συνεχίζουν να αποτελούν διαχρονικές αξίες που χωρίς αυτές δε νοείται αξιόμαχο στρατιωτικό τμήμα. Οι αρετές των οπλιτών αναδείχθηκαν και αναλόθηκαν σε θεωρητική βάση από τους φιλοσόφους, τονίστηκαν και καταγράφηκαν με βάση τα ιστορικά στοιχεία από τους ιστορικούς και επαινέθηκαν από τους τραγωδούς και τους ρήτορες.

Η ελληνική παράδοση για περιορισμένους χερσαίους πολέμους συνεχίστηκε μέχρι τις αρχές του 5^{ου} αι. Όμως, η εισβολή των Περσών εισήγαγε τους Έλληνες σε ένα κόσμο με τελειώς διαφορετικές πρακτικές πολέμου και με πολύ μεγαλύτερα στρατηγικά ενδιαφέροντα. Οι Έλληνες αφυπνίστηκαν εμπρός στις δυνατότητες της *στρατηγικής* και ιδιαίτερος από τη ναυτική της εκδοχή. Η στρατηγική της Αθήνας ήταν από την εποχή του τέλους των Περσικών πολέμων στο σύνολό της ιμπεριαλιστική. Η ήττα της στον Πελοποννησιακό Πόλεμο την έφερε σε πολύ δυσχερή θέση, αλλά όχι ολοκληρωτικά καταστροφική. Η καταστροφή των Αθηναίων μετέβαλε την ισορροπία ισχύος υπέρ της Σπάρτης και το τέλος του πολέμου τη βρήκε παντοδύναμη. Δεν ελήφθησαν υπόψη οι περιορισμένες της δυνατότητες και υπήρξε προσπάθεια να πετύχει υπερβολικά φιλόδοξους στόχους. Έτσι δεν αποτέλεσε έκπληξη το τελικό κτύπημα που κατάφερε η Θήβα.

Πώς όμως μέσα στο «διεθνές» περιβάλλον οι πόλεις αντιλαμβάνονταν την έννοια του πολέμου; Η ηθική του πολέμου, με την έννοια του εάν ο πόλεμος θα γινόταν για δίκαιη ή μη αιτία απασχολούσε τις πόλεις και τους πολιτικούς ηγέτες, προκειμένου να δικαιολογήσουν τις πράξεις τους στο φίλιο ακροατήριο και να επηρεάσουν θετικά υπέρ της πόλης τους και κάποιες άλλες

πόλεις, προκειμένου να επιτύχουν το στόχο τους. Όμως η διεθνής σκακιέρα αποδεικνυόταν και στην εποχή εκείνη το ίδιο σκληρή και απρόσωπη όπως και στις μετέπειτα εποχές. Το συμφέρον έπαιζε και τότε τον πρώτο ρόλο.

Polycrnonos Anastasios: The virtues of the hoplite and the Morality of War (7th-4th century B.C.)

The presence of Phalanx coincides with the rise of the middle-class farmers and the abolition of the war monopoly by the aristocratic elite in the early 7th century. The armament of hoplite, not synonymous with the Phalanx, serves the specific type of battle that was called to carry out the formation of the convoy and did not suddenly bring about a revolution on a tactical level.

Initially the Greek way of war was purely territorial. Rival forces were meeting at ground level and there was no possibility for successful maneuvers as the phalanx was cumbersome. The real change in tactics during the battle was brought by the invention of the oblique phalanx. With which we have the birth of tactics.

The hoplite's most important obligation was to remain in his place. The disciplined solidarity of the community was expressed through the military laws. In the moral and the practical constraints that led the hoplites to a certain behavior on the battlefield one cannot deprive them of the virtues they present each time they faced the opponent. Their discipline, bravery, deep faith and courage have been and continue to be timeless values, without these, it is not a military division. The virtues of the hoplites were demonstrated and analyzed on a theoretical basis by the philosophers, they were emphasized and recorded based on historical data from historians and praised by the Tragedians and the orators.

The Greek tradition for limited land wars continued until the beginning of the 5th century B.C. But the Persian invasion introduced the Greeks into a world of completely different war practices and with much larger strategic interests. The Greeks awakened in front of the potential of the strategy and especially from its naval version. The Athens strategy was by the time of the end of the Persian Wars as a whole imperialistic. Athens' defeat in the Peloponnesian War had caused a very difficult situation, but not totally destructive. The destruction of the Athenians changed the balance of power in favour of Sparta and the end of the war found it all-powerful. Its limited capacities were not taken into account and there was an attempt to achieve overly ambitious objectives. Thus, it was not surprising the final stroke that Thebes achieved.

But how in the "international" Environment have cities perceived the meaning of war? The morality of war, in the sense of whether the war would be done for a fair or not cause employed the cities and political leaders, in order to justify their actions to the friendly audience and to positively influence their city and some other Cities in order to achieve their goal. However, the

international chessboard was also proved to be as harsh and impersonal as in later times. The interest was also played in the first part.